

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Vår ref: Fs2112/jsa
Deres ref: 21/3740
Oslo, 12.08.2021

Høringssvar – Forslag til nye regler om stiftelser

Regnskap Norge viser til Nærings- og fiskeridepartementets høringsbrev av 21. mai 2021 med forslag til endringer i stiftelsers adgang til å drive næringsvirksomhet, rapportering av regnskapsopplysninger, endringer av reglene for små stiftelser mv. Forslagene inngår i arbeidet med ny stiftelseslov. Saken er behandlet i Regnskap Norges fagutvalg den 23. juni 2021.

Næringsdrivende stiftelser

Når det gjelder bruken av begrepet næringsdrivende stiftelser er Regnskap Norge i seg selv positive til at stiftelseslovens næringsbegrep samordnes med skattelovens ervervsbegrep. Vi er enige i at det i praksis kan være forvirrende at stiftelseslovens næringsvirksomhetsbegrep likner, men likevel ikke helt sammenfaller med skattelovens vilkår om «erverv til formål».

Vi stiller oss imidlertid ikke bak det tilhørende forslaget om et forbud mot å drive skattepliktig næringsvirksomhet direkte i stiftelser. Etter departementets forslag må slik virksomhet heretter drives gjennom datterselskap. Gjennom den foreslåtte endringen anføres det at behovet for særregler i stiftelsesloven for næringsdrivende stiftelser vil falle bort. For å unngå vesentlige kostnader til restrukturering av eksisterende stiftelser, er det foreslått at begrensningen kun skal gjelde fremover i tid, alternativt at det for eksisterende næringsdrivende stiftelser settes langvarige overgangsregler for restrukturering på for eksempel ti år.

Etter vår vurdering er den praktiske positive betydningen av en slik endring mindre enn de ulemper og usikkerhet dette vil påføre de stiftelser som berøres. Ved å nekte tillatt næringsvirksomhet drevet direkte i stiftelsen kompliserer man ikke minst rettstilstanden for de mange stiftelser som ligger i gråsonen for om det utøves næringsvirksomhet eller ideell virksomhet. I disse stiftelsene må det for skattemessige formål relativt regelmessig gjøres fornyede vurderinger av om vilkåret om erverv til formål er oppfylt eller ikke. Det bør ikke være slik at en restrukturering vil være påkrevet etter stiftelseslovens regler kun fordi en stiftelse som

tidligere er blitt regnet som ikke-erhvervsmessig, etter siste fornyede helhetsvurdering anses å ha erverv til formål. En slik regel innebærer etter vår oppfatning en uforutsigbar og lite smidig rettsstilstand for de stiftelser som berøres.

Ved endret regelverk for næringsdrivende stiftelser som foreslått må det ellers tas stilling til den skattemessige behandlingen av de stiftelser som i fremtiden basert på nytt regelverk må restrukturere og overføre virksomheten til datterselskap. Vi vil formode at hensikten er at slik lovpålagt restrukturering kan foretas uten at realisasjonsbeskatning utløses, men dette må direkte forankres i skatteregelverket.

Rapportering av regnskapsopplysninger

Departementet foreslår at stiftelser skal rapportere sentrale regnskapstall direkte til Stiftelsestilsynet. Forslaget settes i sammenheng med at de fleste stiftelser går under definisjonen små foretak i regnskapsloven, og derfor omfattes av vesentlige unntak blant annet fra kravet til årsberetning og diverse noteopplysninger.

Vi er enige i behovet for krav om rapportering av visse opplysninger til Stiftelsestilsynet. Vi mener imidlertid rapporteringen må være behovsprøvet, og vi ser ikke behovet for at det innføres en generell årlig rapporteringsplikt slik det her i praksis legges opp til. Det må settes noen nærmere kriterier for hva som overhodet utløser rapporteringsplikt.

Ved utdelinger fra stiftelsen i løpet av året mener vi det må gjelde en nedre beløpsgrense som ikke må settes for lavt. Poenget må være særlig å fange opp utdelinger av en viss størrelsesorden, og ikke bidra til at små stiftelser med lite midler pålegges unødvendige årlige rapporteringskostnader.

Et generelt krav om årlig rapportering av ethvert styrehonorar mv. fremstår heller ikke nødvendig. Uten nærmere nedre beløpsgrenser vil rapporteringsplikten innebære en belastning for en rekke små stiftelser som ikke gir noen samfunnsnytteverdi. Også i et forenklingsspektiv er dette uheldig, og man risikerer at en rekke stiftelser går i årlig minus alene grunnet nye lovpålagte rapporteringsplikter.

Endringer av reglene for små stiftelser

Det foreslås at små, pengeutdelende stiftelser som ofte er etablert på bakgrunn av et testament (ofte kalt legater) ikke lenger skal kunne benytte stiftelsesformen. Departementet foreslår at grunnkapitalkravet for de rent pengeutdelende stiftelsene økes til 500 000 kroner. I kombinasjon med dette foreslås særskilt og forenklet bestemmelse om at rent pengeutdelende stiftelser med en grunnkapital under 500 000 kroner kan oppheves eller omdannes/sammenslås. Departementet lufter i høringsnotatet også andre mulige alternativer som de ber om høringsinstansenes innspill på, for eksempel at små stiftelser ikke lenger skal underlegges tilsyn, at de kan underlegges tilsyn men fritas fra revisjonsplikt, eller at man unntar visse stiftelser fra registreringsplikt i Stiftelsesregisteret.

Etter vår vurdering vil et økt grunnkapitalkrav for rent pengeutdelende stiftelser innebære en ekstra belastning for de små stiftelsene, som ikke tilfører nevneverdig nytteverdi for samfunnet. En omdanning og sammenslåing av en stiftelse vil i praksis være kostbart og vil dermed utvanne hele eller store deler av de verdiene stiftelsen besitter i utgangspunktet. Vi støtter derfor ikke dette forslaget. Snarere enn å innsnevre disse stiftelsenes adgang til videre eksistens under nåværende form og størrelse, mener vi det bør innføres forenklede og lempede regler.

Vi støtter det alternative forslaget om å innføre mulige beløpsgrenser for revisjonsplikten, da det er liten samfunnsgevinst i å kreve revisjon av enhver stiftelse helt uavhengig av størrelse, innretning og aktivitet. Spesielt fremstår samfunnsnyttens liten ved krav om revisjon overfor små stiftelser og legater som kun forvalter ordinært rentebærende bankinnskudd av liten størrelse. Etter vår vurdering fremstår det som en bedre og enklere løsning med en fastsatt nedre beløpsgrense enn en regel der Stiftelsestilsynet i nærmere angitte tilfeller skal kunne gi dispensasjon fra kravet om revisjon. Lovgiver må tilstrebe et enkelt regelverk der dette er mulig og formålstjenlig. Det er til det beste både for stiftelsene selv og for Stiftelsestilsynet som kontrollorgan.

Med vennlig hilsen,
Regnskap Norge

Christian Engeskaug
Adm. dir.
Sign.

Jørgen Strøm-Andresen
Advokat
Sign.